

Літопис подій

В ІНСТИТУТІ ЛІТЕРАТУРИ

15 квітня 2004 р. в Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України відбулося спільне засідання вченої ради Інституту та Відділення мови, літератури й мистецтвознавства НАНУ з нагоди 150-річчя з дня народження українського літературознавця, фольклориста й етнографа М.Ф. Сумцова (1954 – 1922). З вітальним словом до присутніх звернувся директор Інституту літератури акад. *М.Жулинський*, який наголосив на потребі перевидання наукової спадщини М.Сумцова (включаючи архівні матеріали, що зберігаються у Відділі рукописних фондів Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка, а також його листи до відомих письменників та вчених) у рамках програми соціально значущих видань. Із доповіддю “Микола Сумцов – дослідник давньої української літератури” виступив заступник директора Інституту літератури з наукових питань *М.Сулима*. Доповідач нагадав, що М.Сумцов одним із перших усвідомив необхідність монографічного дослідження давнього українського письменства, основи основ української літератури. В умовах царської Росії, попри заборони на українське слово, він не побоявся назвати українськими письменниками Іоанникія Галятовського, Інокентія Гізеля, Івана Вишенського, Лазаря Барановича, Станіслава Оріховського. Так, у праці про Іоанникія Галятовського він доводив, що “історія південнослов’янської науки і літератури другої половини XVII століття свідчить, що науковий прогрес не може розглядатися як найплідніший прояв розумової діяльності, якщо він не базується на національному ґрунті і не впливає із загального, суспільного й народного, прогресу національного”. М.Сумцов майже в кожній праці говорить про роль національної самосвідомості письменника, про необхідність україномовного перекладу Святого письма. Про життєвий і творчий шлях науковця розповіла науковий співробітник відділу етнології Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАНУ *О.Магдебурга*; вона наголосила чітку й послідовну громадянську позицію вченого, любов до всього українського – мови, культури, літератури, народу. Зав. відділом фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнології ім. М.Т. Рильського *М.Дмитренко* оглянув фольклористичний доробок науковця, наголосивши на інтегративності методологічної позиції М. Сумцова. М.Сумцов підходив до аналізу явищ народної культури комплексно, намагався, йдучи від обряду як концентру, простежити синкретизм первісних мистецьких творів, їхню еволюцію в історії, побуті та моралі, а відтак відзначати й національне, властиве українцям. Завдяки різноманітним науковим підходам до вивчення міфології, обрядовості, фольклору, М.Сумцову вдалося українську багатовікову спадщину розглянути в широкому міжнародному контексті, виявити та прокоментувати традиційні явища національної культури як самобутні. Про актуальність наукової спадщини М.Сумцова говорили акад. *І.Дзюба* і чл.-кор. НАНУ *Г.Сивокінь*.

КНИГА І СВІТОВА ЦИВІЛІЗАЦІЯ

20–21 квітня ц.р. в Москві відбулася XI Міжнародна наукова конференція, що пройшла під девізом “Книга і світова цивілізація”. Організатори конференції – Комісія з історії книжкової культури і комплексного вивчення книги Наукової ради РАН “Історія світової культури”, Науковий центр досліджень історії книжкової культури при Академвидавцентрі

“Наука” РАН, Російська Книжкова Палата і Московський державний університет друку. Матеріали конференції видрукувано в 4-х томах.

Проведення подібних заходів нерозривно пов'язане з діяльністю Комісії комплексного вивчення книги (тепер — Комісія з історії книжкової культури та комплексного вивчення книги) Наукової ради РАН “Історія світової культури”.

XI наукова конференція з питань книгознавства ставила собі за мету визначити рівень розвитку суспільства і його матеріальної та духовної культури на сучасному етапі, роль книги як фактора розвитку цивілізації на різних етапах її існування. Вона найбільш представницька за всю історію проведення даного зібрання — 220 учасників з 38 міст Російської Федерації, 60 представників з 8 країн близького й далекого зарубіжжя. Від України було представлено 26 учасників з Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, Харківської державної академії культури, Книжкової Палати України ім. І. Федорова, Національного університету культури та мистецтв, Маріупольського гуманітарного інституту Донецького національного університету, Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г.Короленка, Української академії друку, Рівненського державного гуманітарного університету.

Конференція працювала в 9 секціях: історія книги; бібліотекознавство; видавнича справа і редагування; методологія і теорія книгознавства; книгорозповсюдження; електронна книга та інформаційні технології; бібліографознавство; бібліофіліство; культура книги. Окрім роботи секцій, більшість серед яких є традиційними для конференції, її організатори намагалися шукати й нові форми: було організовано російсько-український “круглий стіл” з історії української книжності.

Серед доповідей провідною була історична проблематика, а доповіді з історії книги охоплювали найрізноманітнішу тематику (від ранньої рукописної книги та інкунабульних видань до розвитку книжкової справи в колишній радянській та пострадянській періоди).

Значну увагу приділено темі впровадження інформаційних технологій у видавничій справі, поліграфії, організації книжкової торгівлі та бібліотечного обслуговування, новим тенденціям в організації видавничого процесу.

Генеральний директор академвидавцентру “Наука” РАН *В.Васильєв* зазначив, що, на жаль, історія книжкової культури ще не отримала всезагальної оцінки як самостійний науковий напрям. Найчастіше в це поняття вкладається цілком інший смисл, не простежується його зв'язок (“взаємовідношення”) водночас вітчизняною історією та історією культури і книгознавством.

Різнманітною була тематика доповідей науковців з України. *М.Сенченко* (Київ) детально проаналізував стан книговидавництва в Україні за період з 1991 по 2003 рр. і розглянув перспективи його розвитку. *М.Низовий* (Харків), говорив про “статистику друку” як навчальну дисципліну, її становлення та розвиток. *Л.Рева* (Київ) представила на конференцію дві доповіді — “Розвиток книгознавства, бібліотекознавства та бібліографії в 20-ті роки ХХ ст. в Україні” та “Роль комісії Всеукраїнської Академії наук у створенні документальних джерел наукової інформації (початок ХХ ст.)”, в яких історіографічно простежені нелегкі кроки становлення культурологічних закладів в Україні. *Г.Швецова-Водка* (Рівне) представила доповідь “Про перегляд державного стандарту “Видання. Основні види. Терміни та визначення” та ін.

Дуже плідними виявилися перспективи розвитку книгознавства як науки. Багато приїхало учасників, не представлених у програмі, наприклад науковці з Латвії та інших країн. Конференція, яка засвідчила високий науковий потенціал вчених, що вивчають різні аспекти книжкової справи, сприятиме посиленню міжрегіональних і міжвідомчих зв'язків, об'єднанню наукового товариства, зацікавленого у вивченні книги і книжкової справи.

Леся Рева